

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

INT/560
Elektroninės sąskaitos
faktūros

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriaus

NUOMONĖ

dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos naudojimosi elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo privalumais
COM (2010) 712 galutinis

Pranešėjas **Edgardo Maria Iozia**

Dokumentas pateiktas versti 2011 m. birželio 27 d.

Administratorius Jean-Pierre Faure

Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2010 m. gruodžio 2 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos naudojimosi elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo privalumais
COM(2010) 712 galutinis.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. birželio 23 d. priėmė savo nuomonę.

...-(i) ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje ... m. ... d. (... d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę ... narių (-iams) balsavus už, ... – prieš ir ... susilaikius.

*

* *

1. Išvados ir rekomendacijos

- 1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palankiai vertina ir remia Komisijos komunikatą, kuris yra Europos skaitmeninės darbotvarkės dalis, ir pritaria jame išdėstytoms nuostatomis. Ekonominius santykius ir technologines inovacijas reguliuojančių priemonių modernizavimas padeda ne tik labai daug sutaupyti, bet ir užtikrinti inovacijų sklaidą ir įgyvendinti strategijoje „Europa 2020“ nustatytus tikslus.
- 1.2 Europos skaitmeninės darbotvarkės įgyvendinimas bus esminė vidaus rinkos projekto atnaujinimo dalis, kadangi ji yra tvaraus socialinio ir ekonominio vystymosi veiksnys.
- 1.3 EESRK pabrėžia, kad visų pirma būtina atsižvelgti į privalumus, kuriuos gali lemti visuotinis elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymas. Turi būti sudarytos vienodos galimybės šiais privalumais naudotis visoms įmonių kategorijoms, visų pirma MVĮ. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti šių įmonių specifiniams poreikiams: skaitmeniniam raštingumui, skaitmeninių platformų ir valdymo programinės įrangos prieigos sąnaudų mažinimui.
- 1.4 EESRK ragina Komisiją imtis visų priemonių, kad būtų paspartintas su naujais teisės aktais dėl elektroninio parašo susijęs teisėkūros procesas, ir kelia klausimą, ar vietoje direktyvos nevertėtų priimti reglamento, kad būtų išvengta su perkėlimu į nacionalinę teisę susijusių problemų ir skirtumų, dėl kurių šioje srityje ir toliau galiotų skirtingos nuostatos.

Jau šiuo metu pagal netiesioginio apmokestinimo sistemos (PVM) reformą apskaitos įrašų ir sąskaitų faktūrų saugojimo tikslais popierinės sąskaitos faktūros prilyginamos elektroninėms.

Valstybių narių mokesčių administracijos nedelsdamos turėtų prie šios nuostatos pritaikyti savo teisės aktus.

- 1.5 Kalbant konkrečiai apie MVĮ, EESRK rekomenduoja ginti jų, kaip PVM mokėtojų, interesus: šis mokestis turėtų būti renkamas apmokant elektroninę sąskaitą faktūrą, o ne tam tikrą dieną nuo jos išrašymo. Taikant naują sistemą reikėtų deramai atsižvelgti į MVĮ galinčias kilti likvidumo valdymo problemas.
- 1.6 EESRK remia plataus masto ir neatidėliotiną elektroninės sąskaitos faktūros išrašymo įdiegimą, tačiau mano, kad jis turi būti neprivalomo pobūdžio. Komitetas teigiamai vertina tokios sistemos tikslus, tačiau mano, kad nėra reikiamų sąlygų ją taikyti privaloma tvarka.
- 1.7 EESRK rekomenduoja Komisijai atsargiai ir apdairiai nustatyti siūlomam tikslui pasiekti reikalingas priemones, kad nekiltų bereikalingų problemų ir naštos įmonėms ir vartotojams.
- 1.8 Esant dviem kartu egzistuojančioms ir vienodą teisinę galią turinčioms sistemoms (elektroninių ir popierinių sąskaitų faktūrų), būtų sudaryta galimybė visiems susijusiems subjektams pasirinkti jų specifinius poreikius labiausiai atitinkantį modelį.
- 1.9 EESRK ragina Komisiją nustatyti elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo bendrus standartus. Sistemų standartizavimas ir sąveika yra svarbiausi elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo sklaidos ir sėkmingo taikymo veiksniai, sudarantys galimybę plėtoti vidaus rinką ir padidinti ūkinės veiklos vykdytojų skaičių rinkoje.

Vis dėlto tai kontrastuoja su dabartinės susiskaldžiusios rinkos, kurioje neužtikrinama vidaus komunikacija, sąlygomis, todėl kyla kliūčių šią priemonę plėtoti tarpvalstybiniu lygmeniu.

- 1.10 Reikėtų platesniu mastu įgyvendinti bandomąjį projektą PEPPOL (Europos e. viešieji pirkimai internetu) ir užtikrinti nuolatinį ryšį tarp regionų, kuriuose jau išrašomos elektroninės sąskaitos faktūros. Didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas MVĮ poreikiams.
- 1.11 Kalbant apie elektroninių sąskaitų faktūrų adresatus reikia pasakyti, kad komunikate neatsižvelgiama į vartotojus, jų poreikius ir interesus. Tik gerai informacines technologijas išmanantys asmenys galės pasinaudoti elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo privalumais.
- 1.12 Ateityje plačiai taikant šią priemonę turėtų būti sukurtas teigiamas ciklas: galimybė naudotis elektroniniu katalogu, pasirinkti ir užsakyti produktus, siųsti prekę, išrašyti sąskaitą faktūrą, mokėjimą susieti su privalomu mokesčiu, finansų institucijai automatiškai apskaičiuojant PVM, taikomą atsižvelgiant į prekęs pobūdį ir ūkinės veiklos vykdytoją.
- 1.13 Šių procedūrų paspartinimas leis sutaupyti daug laiko, geriau lakyti mokėjimo terminų, sumažinti suklastotų sąskaitų faktūrų skaičių.

- 1.14 ES finansuojamuose elektroninio verslo projektuose reikėtų numatyti privalomą reikalavimą į tam tikrą skaičių bandomųjų projektų įtraukti mažąsias ir vidutines įmones. Tokiu reikalavimu nuo pat pirmųjų bandomojo projekto etapų būtų atkreiptas dėmesys į MVĮ poreikius ir visų pirma paskatintas MVĮ skirtų pažangių technologijų plėtojimas (pavyzdžiui, PEPPOL projektui).
- 1.15 Europos Komisija turėtų labiau pabrėžti reikalavimą valstybių narių valdžios institucijoms popierines ir elektronines sąskaitas faktūras laikyti lygiavertėmis ir panaikinti tarpvalstybinės prekybos kliūtis. Visų pirma reikia panaikinti reikalavimą taikyti specifinius technologinius sprendimus (įskaitant elektroninį parašą), kurie nereikalingi popierinių sąskaitų faktūrų atveju, ir panaikinti sąnaudas, susijusias su kai kuriose valstybėse narėse vis dar taikoma prievole išspausdinti elektronines sąskaitas faktūras mokesčių kontrolei, ar patenkinamos visos galiojančios sąlygos.
- 1.16 Įgyvendinant specialias programas ir bendradarbiaujant su vietos valdžios institucijomis galėtų būti numatytos paskatos MVĮ. Šioje veikloje galėtų dalyvauti REGIO generalinis direktoratas.
- 1.17 EESRK palankiai vertina pasiūlymą sukurti elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo forumą ir yra pasirengęs dalyvauti šio forumo veikloje.

2. Įvadas

- 2.1 Sąskaita faktūra yra labai svarbus dokumentas, kurį komerciniai subjektai pateikia vieni kitiems ir galutiniams vartotojams. Be pirminės savo paskirties (t. y. pardavėjo prašymas pirkėjui sumokėti už įsigytas prekes arba suteiktas paslaugas), sąskaita faktūra yra svarbiausias atskaitomybės dokumentas, galintis turėti teisinių pasekmių abiem prekybos partneriams, nes ji iš esmės yra sutartinis dokumentas tarp įmonių ir vartotojų. Kai kuriose šalyse sąskaita faktūra yra svarbiausias dokumentas teikiant mokesčių deklaracijas, atlyginant išlaidas ir pildant importo ir eksporto deklaracijas.
- 2.2 Susijusios šalys – pardavėjas ir pirkėjas. Tam tikrais atvejais tiekėjas ir gavėjas gali būti trečioji šalis, pavyzdžiui, vežėjas ir logistikos paslaugų teikėjas.
- 2.3 Elektroninės sąskaitos faktūros išrašymas yra automatizuotas išdavimo, siuntimo, gavimo ir sąskaitos faktūros duomenų tvarkymo procesas elektroniniu būdu. Elektroninės sąskaitos faktūros išrašymas yra vienas iš sudėtingos verslo proceso ir procedūrų visumos elementų, kurį tiekėjai vadina „užsakymo–mokėjimo“, o pirkėjai – „pirkimo–mokėjimo“ ciklu.
- 2.4 Viena iš septynių ES pavyzdinių iniciatyvų, skirtų praktiškai įgyvendinti strategiją „Europa 2020“, yra „Europos skaitmeninė darbotvarkė, kurios tikslas – suderinti teisės aktus ir taip paremti informacinių technologijų, skirtų supaprastinti ir sumažinti vidaus rinkos sukūrimo našta, plėtojimą. Bus priimta daugiau nei šimtas iniciatyvų ir virš trisdešimties teisėkūros priemonių, kad per dešimt ateinančių metų būtų pasiekta trylika svarbiausių tikslų.

- 2.5 Komisijos komunikate, kuris pateiktas praėjus penkeriems pasirengimo ir išsamių konsultacijų metams, nagrinėjamas labai svarbus strategijos klausimas – elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymas. Komunikato tikslas – pasiekti, kad elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymas iki 2020 m. taptų dažniausiai naudojamu sąskaitų išrašymo metodu. Pagal skaičiavimus šiuo metu elektroninės sąskaitos faktūros sudaro tik 5 proc. visų įmonių sąskaitų faktūrų.
- 2.6 Komisija apskaičiavo, kad naudojant elektronines sąskaitas faktūras per šešerius metus būtų galima sutaupyti iki 240 mlrd. EUR.¹ Europos įmonių išdininkų asociacija padarė panašią išvadą ir mano, kad automatizuotai tvarkydamos sąskaitų faktūrų duomenis įmonės galėtų iki 80 proc. sumažinti savo veiklos sąnaudas, kadangi taikant tokį būdą nenaudojamas popierius ir gerokai sumažėja darbo krūvis. Bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) plėtojimas gali sudaryti galimybę kombinuoti sąskaitų faktūrų išrašymą ir mokėjimą, paskatinti sistemų integravimą ir sudaryti galimybę pradėti kurti „sąveikias Europos elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo sistemas“.
- 2.7 Numatyti šie prioritetai:
- „užtikrinti teisinį tikrumą ir aiškią techninę e. sąskaitų faktūrų aplinką, kad būtų padedama pradėti visuotinai jas naudoti,
 - skatinti ir propaguoti atvirų ir sąveikių elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo sprendimų kūrimą remiantis bendru standartu, ypatingą dėmesį skiriant MVĮ poreikiams,
 - remti elektroninių sąskaitų faktūrų naudojimą kuriant organizacines struktūras, kaip antai nacionaliniai elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo forumai ir Europos suinteresuotųjų šalių forumas“.

3. EESRK pastabos ir komentarai

- 3.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ryžtingai remia pavyzdinę iniciatyvą „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ ir palankiai vertina Komisijos iniciatyvą. Įvairiose ankstesnėse nuomonėse² EESRK pritarė, kad būtų priimtos programos ir teisėkūros iniciatyvos, kuriomis siekiama skatinti naudoti informacines ir ryšių technologijas (IRT).
- 3.2 Sąskaitų faktūrų skaičius Europoje siekia daugiau kaip 30 milijardų. 2011 m. 3 milijardai sąskaitų faktūrų bus persiųstos elektroniniu paštu, tačiau elektroninės sąskaitos faktūros

¹ *SEPA potential benefits at stake, Capgemini*. http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/sepa/sepa-capgemini_study-final_report_en.pdf.

² TEN/426 „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ (dar nepaskelbta OL), TEN/417 „Skaitmeninio dividendo“ nauda – visuomenės poreikiams ir ekonomikos augimui“ (dar nepaskelbta OL), 2010 m. rugsėjo 22 d. OL C 255, p. 116 ir 2009 m. kovo 31 d. OL C 77, p. 60; TEN/402 Viešojo ir privačiojo sektorių dalyvaujamosios partnerystės modelių gerinimas plėtojant elektroninių paslaugų teikimą visose 27 ES šalyse (dar nepaskelbta OL), 2010 m. rugsėjo 22 d. OL C 255, p. 98, 2010 m. gegužės 18 d. OL C 128, p. 69, 2009 m. gruodžio 23 d. OL C 317, p. 84, 2009 m. rugsėjo 11 d. OL C 218, p. 36; 2009 m. birželio 28 d. OL C 175, p. 8; 2009 m. birželio 28 d. OL C 175, p. 92; 2009 m. birželio 28 d. OL C 175, p. 87; 2009 m. kovo 31 d. OL C 77, p. 63, 2008 m. rugpjūčio 30 d. OL C 224, p. 61; 2008 m. rugpjūčio 30 d. OL C 224, p. 50; 2007 m. balandžio 28 d. OL C 97, p. 27; 2007 m. balandžio 28 d. OL C 97, p. 21; 2006 m. gruodžio 30 d. OL C 325, p. 78; 2006 m. gruodžio 23 d. OL C 318, p. 222; 2006 m. gegužės 9 d. OL C 110, p. 83; 2001 m. balandžio 25 d. OL C 123, p. 36.

sudarys tik dalį šių sąskaitų. Daugiau nei 4,5 milijonai įmonių ir daugiau nei 75 milijonai vartotojų jau naudoja šią sistemą. Svarbiausi šio sektoriaus ūkinės veiklos vykdytojai, kurie teikia elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo paslaugas, per keletą mėnesių du kartus padidino savo apyvartą.

- 3.3 Remiantis skaičiavimais, kuriuos Komisijos prašymu atliko grupė ekspertų, apskaitos dokumentą išduodantis subjektas už kiekvieną sąskaitą faktūrą gali sutaupyti iki keleto eurų. Palyginti su įprastu, popierinio dokumento išrašymo būdu, elektroninis ir automatinis siuntimas gali padėti sutaupyti iki 60–80 proc. Tai reiškia, kad administracines išlaidas įmanoma sumažinti 1–2 proc. Šio sektoriaus ekspertų manymu, investicijų į elektroninio sąskaitų faktūrų išrašymo projektą ekonominę grąžą galima įvertinti vos praėjus šešiams mėnesiams³.
- 3.4 Komunikate Komisija išreiškė norą, kad elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymas taptų dažniausiai naudojamu sąskaitų išrašymo metodu, tačiau ji nenurodė, kodėl reikia tiek daug laiko šiam tikslui pasiekti. EESRK mano, kad reikia dėti visokeriopas pastangas, kad šis tikslas būtų kuo greičiau pasiektas.
- 3.5 EESRK pabrėžia ir palankiai vertina elektroninio sąskaitų faktūrų išrašymo plėtojimo galimą indėlį mažinant išmetamą CO₂ kiekį, kadangi sunaudojama mažiau transportui reikalingos energijos ir popieriaus.
- 3.6 EESRK remia ir laiko labai svarbiu pasirinkimą teikti pirmenybę MVĮ ir jų pateiktoms pastaboms, kurios įtrauktos į Komisijos įgaliotos ekspertų grupės atliktą tyrimą.
- 3.7 EESRK rekomenduoja imtis visų įmanomų priemonių siekiant sudaryti sąlygas atsirasti specializuotų ūkinės veiklos vykdytojų įvairovei ir taip išvengti mažų faktinių monopolijų susidarymo, nes jie neišvengiamai pasinaudotų dominuojančia padėtimi.
- 3.8 EESRK ragina Komisiją imtis reikiamų iniciatyvų, kad būtų praktiškai įgyvendintas ir patvirtintas standartinis modelis, kurį parengė UN/CEFACT⁴ – Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (JTEEK) prekybos komitetui pavaldus tarpvyriausybinius organas. Tai padėtų parengti tarptautinio lygmens darbo programą, užtikrinti koordinavimą bei bendradarbiavimą elektroninių standartų srityje ir sudaryti palankesnes sąlygas prekybai tarp įmonių.
- 3.9 Taryba turėtų skatinti plačiai naudoti kai kurių valstybių narių taikomą gerąją praktiką, kai per viešuosius pirkimus privalomos elektroninės sąskaitos faktūros, kadangi tai yra tinkama tokios praktikos sklaidos priemonė. PEPPOL projektas (Europos e. viešieji pirkimai internetu, angl. *Pan-European Public Procurement Online*) yra plataus masto Komisijos remiamas Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos bandomasis projektas, kurį reikėtų

³ <http://www.expp-summit.com/marketreport.htm>.

⁴ JT prekybos sąlygų gerinimo ir elektroninio verslo centras.

įgyvendinti platesniu mastu, šiuo tikslu taikant ir remiant sukurtus standartus ir užtikrinant e. viešuosius pirkimus jau vykdančių Europos regionų sąveiką.

- 3.10 EESRK palankiai vertina šią iniciatyvą, tačiau rekomenduoja sudaryti galimybę elektronines sąskaitas faktūras naudoti ir kitiems ūkinės veiklos vykdytojams ir šią rinką atverti ir kitiems dalyviams. Šiuo metu yra apie 400 elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo paslaugos teikėjų, kurie veiklą vykdo dažniausiai vietos lygiu ir siūlo platų produktų asortimentą. Deja, dar toli gražu neužtikrinta sistemų sąveika. Bendri visuotiniai standartai, kurių taikymą EESRK remia, yra labai svarbūs siekiant greičiau užbaigti kurti ES vidaus rinką ir sudaryti galimybes pasinaudoti jos privalumais kuo platesniam dalyvių ratui, visų pirma MVĮ, kartu tokiu būdu padidinant ir jų konkurencingumą.
- 3.11 Poreikis turėti suvienodintus e. sąskaitų faktūrų išrašymo modelius yra akivaizdus. Šiandieninė rinka yra susiskaldžiusi ir nepralaidi informacijai. EESRK remia iniciatyvas, kuriomis siekiama vis labiau integruoto sąveikumo lygio ir palankiai vertina tai, kad įvairiems sektoriams tinkamo standarto modelis UN/CEFACT (CII) v.2, (angl. *Cross-Industry Invoice*) buvo laikomas pagrindu nustatant pranešimų standartą ISO 20022.
- 3.12 Tarptautiniuose standartuose turėtų būti visada atsižvelgiama į susijusias viešųjų pirkimų procedūras, kad įmonės neprivalėtų automatizuoti sąskaitų faktūrų išrašymo proceso, pavyzdžiui, atskirai nuo pirkimo ar užsakymo proceso, kadangi tai sumažintų veiksmingumą. Reikia skatinti plėtoti visos viešojo pirkimo grandinės CEN / BII profilius, kadangi jie yra PEPPOL projekto elektroninių dokumentų pagrindas. Ypatinę dėmesį reikėtų skirti universalios verslo kalbos sąskaitos faktūros UBL (angl. *Universal Business Language*) laipsniškam taikymui valstybėse narėse, visų pirma viešajame sektoriuje. Reikia skatinti nustatyti tokio pobūdžio pasaulinius standartus.
- 3.13 Ateityje, kai elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymas bus plačiai paplitęs, elektroninių sąskaitų faktūrų apmokėjimas kartu sumokant PVM neabejotinai bus naudingas finansų institucijoms. Tokių sąskaitų faktūrų taikymas bendroje mokėjimų eurais erdvėje, be abejonės, leis užtikrinti didesnę mokesčių surinkimo sistemos veiksmingumą. Siekiant išvengti neigiamų pasekmių MVĮ, visų pirma likvidumo valdymo srityje, EESRK rekomenduoja Komisijai atsižvelgti į šį aspektą.
- 3.14 Taikant šią sistemą visų pirma bus galima sutaupyti mokesčių deklaracijų tvarkymo ir automatinių mokėjimų sąnaudų srityje. Apskritai, mokesčių surinkimo, kontrolės ir mokesčių paslaugų valdymo sąnaudų mažinimas yra vienas iš ekonomikos sistemos modernizavimo ir tobulinimo tikslų. Mokesčių vengimo sumažėjimas, kurio gali būti pasiekta automatizavus sąskaitų faktūrų procesą, gali sudaryti galimybę sukaupti išteklius, kuriuos bus galima investuoti į paramą ekonominei ir gamybos veiklai.
- 3.15 EESRK pritaria, kad būtina nedelsiant persvarstyti Direktyvą 1999/93/EB dėl elektroninio parašo siekiant Europos lygmeniu nustatyti saugaus ir patikimo elektroninio parašo pripažinimo ir sąveikos teisinį pagrindą, ir ragina Komisiją atkreipti Tarybos ir Europos

Parlamento dėmesį į tokių veiksmų skubą, kad artimiausiu metu jie priimtų su šiuo klausimu susijusias nuostatas. Dėl skirtumų, nustatytų perkeltant šią direktyvą į nacionalinę teisę, ir įvairiose valstybėse narėse privalomo šios sistemos taikymo kilo sunkių problemų, visų prama MVI, kurios e. parašą laiko didžiausia ir bereikalinga kliūtimi taikant elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymą. Dėl teisėkūros priemonės, EESRK kelia klausimą, ar ne metas priimti reglamentą siekiant pagaliau nustatyti vienodą ir Bendrosios rinkos akte nurodytus lūkesčius atitinkantį teisės aktą.

- 3.16 Dėl vis dar esančių kliūčių, biurokratinių trikdžių ir administracinių reikalavimų Europos piliečiai nesuvokia vidaus rinkos teikiamų galimybių. Vartotojai vis dar laukia iškilmingai skelbtų privalumų, pavyzdžiui, finansų ir energetikos sektoriuje, kuriuose tik remiantis Europos teisės aktais privalu priimti vartotojams palankias nuostatas (Trečiasis energetikos paketas, SEPA, Finansinių priemonių rinkų direktyva ir pan.).
- 3.17 EESRK mano, kad Komisijos komunikate pateiktame pasiūlyme laikomasi tinkamos krypties, ir ragina kompleksiskai paspartinti sprendimų priėmimo procesą ir paankstinti šio projekto įgyvendinimo terminus siekiant užtikrinti darbuotojams, piliečiams ir įmonėms suderintą arba, dar geriau, vienodomis nuostatomis reguliuojamą teisinį pagrindą.

2011 m. birželio 23 d., Briuselis

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo
skyriaus
pirmininkas

Bryan Cassidy
